

TA’LIM MUASSASALARI RAHBARLARIDA TANQIDIY FIKRLASHNI RIVOJLANTIRISH

*Nigmatova Mo`tabarxon Xusanovna Qo‘qon universiteti
Ta’lim muassasalarining boshqaruvi yo‘nalishi magistranti*

Annotatsiya: Tanqidiy fikrlash ta’lim muassasalari rahbarlari uchun juda muhim mahoratdir, chunki ular murakkab muammolarni hal qilish va o‘z tashkilotlarining kelajagiga ta’sir qiluvchi qarorlar qabul qilish demakdir. Ushbu maqola ta’lim muassasalari rahbarligida tanqidiy fikrlashning ahamiyatini, uning rivojlanishiga hissa qo‘shadigan omillarni va rahbarlar orasida ushbu mahoratni oshirish uchun ishlatilishi mumkin bo‘lgan strategiyalarni o‘rganadi.

Kalit so‘zlar: Tanqidiy fikrlash, Ta’lim muassasalari rahbarlarida tanqidiy fikrlashning ahamiyati, Tanqidiy fikrlashni rivojlantirishga yordam beruvchi omillar, Ta’lim muassasalari rahbarlarida tanqidiy fikrlashni rivojlantirish strategiyalari

Tanqidiy fikrlash – bu qiziquvchanlik va tadqiqot usullaridan foydalanish demakdir. Pedagogika va psixologiyaning vazifasi mustaqil fikrlaydigan va ijtimoiy munosabatlarga kirisha oladigan shunday shaxsni tarbiyalashdan iborat bo‘lib, bu shaxsning jamiyat hayotida faol ishtirok etishini nazarda tutadi. Pedagogik avtoritarizmdan voz kechish, sodir bo‘layotgan voqealarni baholashda bir tomonlamalik ta’lim tizimida turli xil ilmiy izlanishlarni talab qildi, ular orasida o‘quvchilarning fikrlash qobiliyatini rivojlantirish muammosi muhim o‘rin tutadi.[1]

Ta’lim muassasalari rahbarlarida tanqidiy fikrlashning ahamiyati: Ta’lim muassasalari rahbarlari o‘z tashkilotlarining qarashlari, vazifalari va maqsadlarini shakllantirish uchun mas’uldirlar. Ular ma’lumotni tahlil qilishlari, dalillarni baholashlari va ijobiy o‘zgarishlarga olib keladigan va o‘quvchi- talabalar natijalarini yaxshilaydigan asosli qarorlar qabul qilishlari kerak. Tanqidiy fikrlash rahbarlarga farazlarni shubha ostiga olish, bir nechta istiqbollarni ko‘rib chiqish va noaniqlik sharoitida muammolarni samarali hal qilish imkonini beradi.

J.Braus va D.Vund tanqidiy fikrlashni nimaga ishonish va nima qilish kerakligini hal qilishga qaratilgan oqilona aks ettiruvchi fikrlash deb ta’riflaydilar. Ularning fikriga ko‘ra, bu aql -idroknining chiyillashi, ya’ni ularning nuqtai nazarini va boshqa fikrlarini hisobga olgan holda qanday qilib ob’ektiv ravishda fikr yuritish va mantiqiy harakat qilish, shuningdek, o‘zlarining noto‘g‘ri qarashlaridan voz kechish qobiliyatini aks ettiradi.[2]

Tanqidiy fikrlashni rivojlantirishga yordam beruvchi omillar: Ta’lim muassasalari rahbarlarida tanqidiy fikrlashni rivojlantirishga bir qancha omillar yordam beradi. Birinchidan, rasmiy ta’lim va kasbiy rivojlanish dasturlari rahbarlarga reflektiv amaliyot bilan shug‘ullanish, tengdoshlar bilan muloqot qilish va murakkab muammolarni tahlil qilishning yangi strategiyalarini o‘rganish imkoniyatini berishi mumkin. Ikkinchidan, turli nuqtai nazarlar va tajribalar bilan tanishish rahbarlarning tafakkurini kengaytirishi va ularning taxminlariga qarshi chiqishi mumkin, bu esa yanada nozik qarorlar qabul qilishga olib keladi. Va nihoyat, intellektual qiziqish, innovatsiya va tavakkalchilikni qadrlaydigan qo‘llab-quvvatlovchi tashkilot rahbarlari orasida tanqidiy fikrlash ko‘nikmalarining o‘shishiga yordam beradi.

Ta’lim muassasalari rahbarlarida tanqidiy fikrlashni rivojlantirish strategiyalari: Ta’lim muassasalari rahbarlarining tanqidiy fikrlash qobiliyatini oshirish

uchun bir nechta strategiyalardan foydalanish mumkin. Birinchidan, rahbarlar o‘zlarining kuchli tomonlarini va rivojlanish sohalarini aniqlash uchun doimiy ravishda o‘z-o‘zini baholash va mulohaza yuritishlari mumkin. Shuningdek, ular yangi tushunchalar va istiqbollarga ega bo‘lish uchun hamkasblar, murabbiylar va manfaatdor tomonlardan fikr-mulohazalarni izlashlari mumkin. Ikkinchidan, rahbarlar tanqidiy fikrlash qobiliyatlari va strategiyalariga qaratilgan seminarlar, konferentsiyalar kabi kasbiy rivojlanish imkoniyatlarida ishtirok etishlari mumkin. Nihoyat, rahbarlar ochiq muloqot, munozara va yangi g‘oyalarni o‘rganishni rag‘batlantirish orqali o‘z tashkilotlarida tadqiqot madaniyatini yaratishi erishadilar.

Xulosa qilib aytganda, tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish ta’lim muassasalari rahbarlari uchun zamonaviy ta’lim landshaftining murakkabliklarida harakat qilishda muhim ahamiyatga ega. Mulohaza yuritish amaliyoti bilan shug‘ullanish, turli nuqtai nazarlarni izlash va tadqiqot madaniyatini rivojlantirish orqali rahbarlar ongli qarorlar qabul qilish, muammolarni samarali hal qilish va o‘z tashkilotlarida ijobiy o‘zgarishlarni boshlash qobiliyatini oshirishi mumkin. Ta’lim muassasalari rahbarlarida tanqidiy fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantirishga ustuvor ahamiyat qaratish orqali biz muassasalarimizni kelajak vazifalariga javob berish uchun yaxshi jihozlashga va barcha o‘quvchilarga yuqori sifatli ta’lim berishini ta’minlanishiga erishamiz.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. G‘afforova Mustaqil fikrlashga o‘rgatish bugungi kunda ta’limning asosiy vazifalaridan biridir. Boshlang‘ich ta’lim jurnali. 2012 y. 9 –son
2. Zagashev I. O., Zair-Bek S. I. Tanqidiy fikrlash: rivojlanish texnologiyasi. - SanktPeterburg: "Alyans" Delta "nashriyot uyi, 2003.- 284 b.